

תמיכות שונות

תקציב התמיכות השונות לשנת 2009 (סעיף 32) מסתכם בכ-3,303 מיליון ש"ח נטו. מזה, כ-2,527 מיליון ש"ח תמיכות בתחבורה, כ-178 מיליון ש"ח תמיכות במחירי מים, כ-382 מיליון ש"ח תמיכות בייצור החקלאי ותמיכות אחרות, כ-63 מיליון ש"ח לתמיכות בתאגידים ציבוריים וכ-151 מיליון ש"ח עבור הוצאות משק הדלק.

תמיכות בתחבורה

ההצעה לתמיכה התקציבית בתחום התחבורה בשנת 2009 מסתכמת בכ-2,527 מיליון ש"ח נטו ובכ-35 מיליון ש"ח בהוצאה מותנית בהכנסה. תמיכה זו מיועדת לתחבורה הציבורית (אוטובוסים), לתמיכה ברכבת, לתמיכות שונות ולמימון הנחות לתושבים בקווי טיסה פנים ארציים.

קווי תעופה פנים ארציים – 3 מיליון ש"ח מיועדים למתן הנחות בקווי תעופה לתושבי הצפון והדרום בטיסות למרכז הארץ.

אוטובוסים – 2,249 מיליון ש"ח מיועדים לתחומים הבאים: 1,918 מיליון ש"ח סובסידיה ישירה להורדת תעריף הנסיעה לנוסע, מתוכם סכום של כ-1,037 מיליון ש"ח סובסידיה תפעולית; כ-243 מיליון ש"ח סובסידיה ייעודית לנוער; כ-49 מיליון ש"ח לאוכלוסיות זכאיות שונות; כ-271 מיליון ש"ח למימון הנחות לאזרחים ותיקים; כ-277 מיליון ש"ח לתמיכה באמצעי כרטוס לנוסעים מתמידים, כ-41 מיליון ש"ח להוצאות שונות. כ-331 מיליון ש"ח מיועדים לתמיכה ברכישת אוטובוסים בתחבורה הציבורית.

רכבת – 250 מיליון ש"ח מיועדים לסובסידיה שוטפת לחברת רכבת ישראל, המכסה על הפער בין הוצאות תפעול הרכבת לבין הכנסותיה מנוסעים.

תמיכות שונות – כ-60 מיליון ש"ח מיועדים לתמיכה בספנות הישראלית על פי החלטת הממשלה וכן לרשות שדות התעופה לצורך מימון הגירעון השוטף במסופי הגבול היבשתיים בין ישראל לירדן ובין ישראל למצרים ובמסוף המעבר היבשתי קרני.

תמיכות במחירי המים

הצעת תקציב התמיכות במים לשנת 2009 מסתכמת בכ-178 מיליון ש"ח.

התקציב כולל תמיכה במפיקים פרטיים שעלות הפקת ואספקת המים שלהם גבוהה וכן תקצוב תמיכות בחקלאים, לשם מימון השקעות בתחום כתוצאה מהסכם לייקור המים לחקלאות.

לצורך קיום חקלאות יציבה, שמירה על שטחים מעובדים בפריפריה וקיום ריאות ירוקות במרכז הארץ, נדרש משק המים לספק מדי שנה כמיליארד קוב מים לחקלאות מאיכויות שונות: מים שפירים, מים מליחים, מי קולחין ומי שיטפונות.

ביום 15 בנובמבר 2006, נחתם מסמך עקרונות בין מדינת ישראל לבין התאחדות חקלאי ישראל, לפיו תעריפי המים לצריכה חקלאית ייקבעו על בסיס עלות אספקת המים הממוצעת של חברת 'מקורות', לרבות עלות קליטת מי ים מותפלים, וזאת בהתאם לתוצאות בדיקה משותפת של העלויות האמורות ובהתבסס על מתווה רב-שנתי להתאמה מדורגת של תעריפי המים לעלות כאמור. התמורה מייקור המים תוחזר לחקלאים לצורך השקעות בתחום ייעול השימוש במים במשך חמש שנים, לכל התייקרות, וזאת עד שהתעריף יגיע לעלות הממוצעת של הפקת ואספקת המים של חברת מקורות או המחיר הריאלי של עלות המים לחקלאות- הנמוך מביניהם, בו ישאו החקלאים בסופו של התהליך. בהתאם לכך הוקמה ועדה משותפת לקביעת העלויות של חברת 'מקורות' בחלוקה לאספקת מים לשימושי בית ולשימושי חקלאות. הוועדה עתידה לסיים את עבודתה ולקבוע את מחיר היעד עד סוף שנת 2008.

תמיכות בייצור החקלאי

התמיכה הממשלתית בייצור החקלאי, כפי שבאה לידי ביטוי בסעיף תקציבי זה, מתמקדת בעיקרה בתשלומי סובסידיה לייצור ביצים ופטם, על פי חוק הגליל ובהשתתפות הממשלה בביטוח מפני נזקי טבע ואסונות טבע. בנוסף ניתנת תמיכה לנושאים הבאים: ענפים שיש להם תרומה לשמירה על קרקעות; מוצרים ציבוריים כגון הדברות; חקלאות בשנת השמיטה תשס"ח; ענפים שיש להם תרומה לשמירה על קרקעות; ייצוא חקלאי; ופיצויים בגין השמדות על פי פקודת מחלות בעלי חיים.

עיקרי התמיכה בסעיף זה הם:

- **סובסידיות חוק הגליל** – על פי חוק הגליל, התשמ"ח-1988, הממשלה תומכת באופן ישיר בחקלאי הגליל העוסקים בייצור ביצים ופטם. התמיכה ניתנת כשיעור מעלות מוכרת לייצור. האומדן להיקף התמיכה לשנת 2009 עומד על כ-92.4 מיליון ש"ח.
- **תמיכה במוצרים ציבוריים** – תמיכה זו משקפת את השתתפות המדינה במימון פעילות המחייבת התערבות גוף מרכזי, ויש לה השפעות חיצוניות חיוביות. התמיכה משמשת בעיקר למימון פעילות הדברה נגד מזיקים שונים ולפעילויות שונות התורמות לשמירה על איכות הסביבה. היקף התמיכה נקבע במהלך השנה לפי ההתפתחויות בענף ובהתאם לסדר העדיפויות של המשרד.
- **סבסוד פרמיות ביטוח מפני סיכוני טבע** – מעורבות הממשלה בתחום סיכוני הטבע בחקלאות נעשית בשלושה רבדים, כמפורט להלן:

בגין **נזקי טבע**, הממשלה משתתפת בפרמיית הביטוח שמשלמים החקלאים למבטחים. כ-90% מהביטוח החקלאי כנגד נזקי טבע נעשה באמצעות הקרן לביטוח מפני נזקי טבע בע"מ ('קנט'), שהיא חברה ממשלתית הנמצאת בבעלות הממשלה והחקלאים. השתתפות הממשלה בסבסוד הפרמיות בתחום זה צפויה לעמוד בשנת 2009 על שיעור של כ-35% מסך הפרמיות.

בגין **אסונות טבע, למעט נזקים לתשתיות לחקלאות**, הממשלה משתתפת כיום בפרמיית הביטוח שמשלמים החקלאים בשיעור של 80%. לצורך הבטחת אספקת הביטוח לחקלאים מפני נזקים מתקשרת כיום הממשלה עם קרן 'קנט'.

בגין **נזקים לתשתיות חקלאיות בלבד כתוצאה מאסון טבע**, באה מעורבות הממשלה לידי ביטוי באמצעות חוק פיצוי נפגעי אסון טבע, התשמ"ט-1989 (להלן - החוק). החוק מאפשר לממשלה להכריז על אירוע חריג כעל אסון טבע ולפצות את החקלאים בהתאם לקריטריונים שונים הקבועים בו.

יצוין כי במסגרת חוק המדיניות הכלכלית לשנת 2006, תוקן החוק באופן שיחול רק על נכסים שאינם ברי ביטוח, קרי תשתיות לחקלאות בלבד. כמו כן, תיקון החוק מייעל את מנגנון ההכרזה על אסון טבע ומסדיר את אופן מתן הפיצויים המשולמים לחקלאים בהתאם לחוק. במקביל לתיקון החוק, הממשלה פועלת להרחבת ההסדר לביטוח אסונות טבע, כפי שקיים כיום בענפי הפירות וההדרים, לכלל ענפי החקלאות אשר החוק אינו חל עליהם עוד.

- **תמיכות בייצוא החקלאי** – הממשלה משתתפת בסבסוד של פעילות קידום מכירות המתבצעת על ידי היצואנים בשווקים בחו"ל וכן בסיוע במשברי מחיר נקודתיים וזמניים. היקף התמיכה נקבע, במהלך השנה, לפי ההתפתחויות בענף ובהתאם לסדר העדיפויות של המשרד. בנוסף, הממשלה משתתפת בפעילויות שונות לקידום הייצוא, כגון סבסוד מחקרים והשקעות הון המיועדים להגדלת הייצוא.
- **תמיכות שונות לייצור חקלאי מקומי** – תקצוב תמיכות ומתן פיצויים המתחייבים על פי החוק וכן סיוע בזמני משבר ותמיכה בענפים חקלאיים שונים. התמיכות הללו נקבעות במהלך השנה לפי ההתפתחויות בענף ובהתאם לסדר העדיפויות של המשרד.
- **תמיכה במרכזי מחקר ופיתוח בפריפריה** – תמיכה למרכזי מחקר ופיתוח חקלאיים באזורי הפריפריה ניתנת מתוך הכרה בחשיבותם לפיתוח החקלאות, לשמירה על כושר התחרות ולמציאת פתרונות מותאמים לצורכי האזור וכן מתוך הכרה בסיועם לפרנסת החקלאים תוך ניצול היתרונות היחסיים בכל אזור. התמיכה הממשלתית מיועדת לקיום התשתית וסגל הקבע המינימאלי, ולבחינה ראשונית ומקדמית של נושאים לקראת הגשת תכניות מחקר מקיפות ולמימון מחקרים ציבוריים.

תמיכות אחרות

שני נושאים נוספים המתוקצבים במסגרת סעיף זה הם:

- **אחזקת מלאי חירום** – מדינת ישראל מחזיקה, משיקולים בטחוניים, מלאי חירום של גרעיני חיטה למאכל אדם, מספוא למאכל בהמות, מוצרי מזון בסיסים ובשר קפוא. המלאי מוחזק בידי קבלנים פרטיים והתקציב משמש לכיסוי הוצאותיהם (עלויות מימון, אחסון, ניהול וריענון המלאי). התקציב לאחזקת המלאים השונים בשנת 2009 מסתכם בכ-71 מיליון ש"ח.
- **שיפוי יצואנים** – למדינת ישראל הסכמי סחר עם מספר רב של מדינות בעולם. מסיבות פוליטיות, החליטו מדינות האיחוד האירופי בשנים האחרונות לא להכיר בתוצרת המיוצרת מעבר לקו הירוק כתוצרת ישראלית המזכה את המגדלים בהפחתת מכסים לפי ההסכם של ישראל עם האיחוד האירופי. מסיבה זו ממשלת ישראל משפה את החקלאים והתעשיינים על אובדן ההכנסה הנובע מכך. סכום זה יסתכם בשנת 2009 ב-17.9 מיליון ש"ח.

תמיכות במוצרים ציבוריים

התקציב בתחום זה בשנת 2009 משמש לסיוע לחברת הדואר. תקציב זה מועבר במסגרת יישום הרפורמה בענף, שתכליתה הגברת התחרות בתחום הדואר, תאגוד רשות הדואר בצורה של חברה ממשלתית, שמירת יציבותה הפיננסית של החברה והבטחת יכולתה להמשיך ולספק סל שירותים אוניברסלי (בכל הארץ). הסיוע יינתן לחברת הדואר כנגד ביצוע תהליכי התייעלות וכנגד כיסוי הגירעון האקטוארי של חברת הדואר לעובדי ולגמלאי הדואר.

מדיניות הממשלה בענף הדואר היא לאפשר תחרות במתן שירותים בתחום הדואר, תוך שמירה על המשך יכולתה של חברת הדואר לספק שירותים בפרישה כלל ארצית (השירות האוניברסלי). בהתאם למדיניות זו, קיבלה הממשלה החלטה מס' 3979 מיום 24 באוגוסט 2008, הקובעת כי יתוקן חוק הדואר כך שתבוטלה המגבלות המונעות מחברת בנק הדואר לספק מגוון רחב של שירותים בנקאיים וכן תוסרנה מגבלות המונעות כיום מבנק הדואר לפעול כחברה ובכלל זה מגבלות בעניין דירקטוריון החברה, העסקת עובדים, צבירת נכסים, צבירת רווחים ועוד.

הוצאות משק הדלק

תקציב הוצאות משק הדלק נועד לצורך הבטחת אספקה סדירה של מוצרי דלק בשעת חירום הן למשק הצבאי והן למשק האזרחי.

מדינת ישראל, אשר חסרה מקורות עצמיים של אנרגיה ראשונית, נאלצת לייבא את כל הנפט הגולמי ממקורות בחו"ל. הנפט הגולמי מובל למדינת ישראל באמצעות אניות דלק, רובן ככולן בבעלות זרה, ומועבר לבתי הזיקוק לצורך המרתו לתזקיית דלק. בנוסף לתזקיית המיוצרים על ידי בתי הזיקוק, נצרכים במדינת ישראל גם תזקיית שמקורם בייבוא.

הנחת היסוד העומדת מאחורי הצורך בהחזקת מלאי דלק לשעת חירום היא שבשעת חירום תיתכן אי סדירות בהגעת אניות זרות המובילות נפט גולמי או תזקיית לחופי ישראל. התממשותו של תרחיש זה, כמו גם של תרחיש פגיעה בבתי הזיקוק עשויה להביא למחסור במוצרי דלק במשק.

מלאי הדלק לשעת חירום נחלק לשני סוגים: מלאי עבור המשק האזרחי ומלאי עבור המשק הצבאי. רמת המלאי הכוללת נקבעה במסגרת ועדה ציבורית בהתאם לתרחישי צריכה שונים. היקף המלאי הנדרש אמור להיגזר מהפער בין השימושים הצפויים בתרחישים השונים בחירום לבין המלאי התפעולי והיקף הייצור והייבוא בשעת חירום.

מלאי החירום הצבאי מוחזק כיום במימון המדינה על ידי חברות הדלק במתקני האחסון של חברות התשתית: תשתיות נפט ואנרגיה (תש"ן) ופי גלילות. ההתחשבות בגין החזקת המלאי מבוצעת בהתאם לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסדרים במשק הדלק), התשמ"ח-1988. מלאי החירום האזרחי מוחזק כיום על ידי חברת בתי הזיקוק לנפט וחברת תשתיות נפט ואנרגיה (תש"ן) בהתאם להסכמים שהמדינה חתמה עמן.

במהלך שנת 2007 הושלמה תפיסת ניהול כוללת לגבי מלאי החירום של דלקים, ובמסגרתה, בין היתר, תועבר לצה"ל האחראיות לניהול מלאי החירום המשמש לצורכי לחימה. כמו כן הוחלט על עדכון רמות המלאי ועל בחינה מחודשת של מאפייני החזקת מלאי החירום של דלקים במשק, בכל הנוגע לכמויות המלאי המוחזקות ופרישתן הגיאוגרפית בהתאם לתרחישים עדכניים.

העלויות העיקריות של החזקת המלאי נחלקות לשלוש: מימון רכישת המלאי, עלויות האחסון של המלאי וביטוח המלאי. כמו כן קיימות עלויות נוספות בכל הקשור להחזקת ציוד חירום, ביצוע בקרה על כמויות ואיכויות של המלאי וריענון שוטף שלו.

בשנת 2009 יעמוד תקציב הוצאות משק הדלק על כ-152 מיליון ש"ח.